

۱۳۹۴ دی ۲۴

کنفرانس سالانه
رویکردهای نوین پژوهشی
در علوم انسانی
Annual Conference on
new approaches to research
in the Humanities
25 December 2016

مقایسه سبک های دلبستگی و الگوهای ارتباطی زوجین متقاضی طلاق و زوجین با زندگی عادی

هدیه وزیری تبار، مسعود عارف نظری

۱- کارشناس ارشد، روانشناسی عمومی دانشگاه آزاد رودهن

۲- استاد یار، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد رودهن

Tayebalmir1@gmail.com

چکیده:

هدف پژوهش حاضر مقایسه سبک های دلبستگی و الگوهای ارتباطی زوجین متقاضی طلاق و زوجین با زندگی عادی است. طرحی که در این پژوهش بکار برده شده است طرح مطالعه گروه ملاکی یا تحقیق علی - مقایسه ای می باشد. جامعه آماری مورد بررسی این پژوهش مشتمل است بر کلیه زوجین متقاضی طلاق که به دادگاه های خانواده در شهر تهران در سال ۱۳۹۲ مراجعه و دارای پرونده می باشند و همچنین زوجین با زندگی عادی را تشکیل می دهند.

نتایج نشانگر بالا بودن میانگین سبک ایمن در زوجین عادی است همچنین براساس نتایج حاصل از آزمون مانووا، در خصوص مولفه سازنده متقابل، با توجه به مقدار F بدست آمده (۸۵۵/۵۶۲)، سطح معناداری (۰/۰۰۱) و ضریب اتا (۰/۱۵۳) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین مولفه سازنده متقابل در زوجین متقاضی طلاق و عادی تفاوت معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: سبک های دلبستگی، الگوهای ارتباطی، زوجین

مقدمه

روابط زناشویی به عنوان یکی از مهم ترین ارتباط های انسانی در نظر گرفته می شود و از اهمیت فزاینده ای برخوردار می باشد؛ زیرا نهاد خانواده، اولین نهاد اجتماعی است که در رشد، تحول و شکل گیری شخصیت اثرات چشمگیری را برجای می گذارد. بنابراین، می توان مباحث مرتبط با روابط زناشویی را از ضروری ترین مباحث علم روان شناسی در نظر گرفت که جایگاه و منزلت خاصی را در مباحث روان شناسی به خود اختصاص می دهد. در حیطه روابط زناشویی، مباحثی از قبیل انتخاب همسر، شیوه های گزینش همسر و سبک های دلبستگی و الگوهای ارتباطی از اهمیت بی شماری برخوردار است؛ زیرا ارکان سازنده روابط زناشویی به زوج و زوجین معطوف است. این وضعیت در زمینه افراد متقاضی طلاق با پیچیدگی خاصی روبه رو شده و جذابیت فزاینده ای را برای پژوهشگران ایجاد کرده است؛ زیرا از این طریق، بستر مناسبی برای نظریه سازی و شناسایی روابط بین متغیرهای سازنده سبک های دلبستگی و الگوهای ارتباطی برقرار شده و می توان به گونه تجربی، ارتباط بین عوامل روان شناختی با بروز پدیده طلاق را دریافت. همانگونه که مطرح شد، دلبستگی از جمله متغیرهای مطرح در روابط بین فردی می باشد. دلبستگی، پیوند عاطفی نسبتاً پایداری است که بین کودک و یا افراد دیگری که کودک در تعامل با آنها قرار دارد، ایجاد می شود (صدقی، ۱۳۸۳). تمایل کودک به برقراری نوعی رابطه نزدیک با فرد یا افرادی که در حضور با آنها احساس امنیت می کند، دلبستگی است (صدقی، ۱۳۸۳). همچنین، مطرح می شود که دلبستگی در سال اول زندگی به وجود می آید و برای رشد سالم اهمیت حیاتی دارد. چنانچه بالبی (۱۹۶۹)، معتقد است که دلبستگی در کودکی، نقش حیاتی را در زندگی انسان ایفا می کند و روابط دلبستگی توأم با امنیت می تواند نقش تسهیل کننده ای را در روابط بین فردی داشته باشد که در این صورت فرد همواره در ارتباط با همسرش به دنبال راحتی و امنیت می باشد و تمایل دارد فعالیت های بین فردی بیشتری را با همسرش صورت دهد. بنابراین، می توان عنوان نمود الگوهای دلبستگی نه تنها در عشق بلکه در تعاملات بین فردی زوجین نیز حکمرانی می کند. سبک های دلبستگی از مهم ترین عواملی است که در روابط زناشویی حاکم

است و می‌تواند در روابط زن و شوهر دخالت کند. سبک‌های دلبستگی از جمله متغیرهایی است که در گزینش همسر نیز مؤثر بوده و نقش تنظیم‌کننده‌ای را در روابط عاشقانه و شاید مشکلات زناشویی ایجاد می‌کند (صدقی، ۱۳۸۳). از سویی دیگر، گزارش‌های بالینی نشان داده‌اند که علت اصلی مراجعه حرفه‌ای مردم به زوج درمانی، مشکلات ارتباطی است. خانواده درمانگران بر این باورند که تغییر الگوهای ارتباطی در مقایسه با دیگر عوامل تأثیرگذار در ناسازگاری زناشویی، مانند ویژگی‌های شخصیتی و شرایط اجتماعی و اقتصادی عملی‌تر است. بر این اساس، ضرورت توجه به الگوهای ارتباطی زوجین، امری است که در چند دهه اخیر مورد توجه پژوهشگران در حیطه زوج درمانی قرار گرفته تا جایی که گانمن (۱۹۹۴)، با توجه به نوع الگوهای ارتباطی زوجین، به پیش‌بینی وقوع طلاق می‌پردازد. از سوی دیگر، الگوهای ارتباطی سالم و سازنده، یکی از مهم‌ترین عوامل رضایتمندی زناشویی، و الگوهای ارتباطی معیوب، یکی از علل ایجاد مشکلات زناشویی و نارضایتی شمرده شده است (ثناگوئی، جان‌بزرگی و مهدویان، ۱۳۹۰). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که عوامل مختلفی در شکل‌گیری این الگو مؤثر است. از جمله می‌توان به نقش‌های جنسیتی، تعاملات زوجین در خانواده مبدأ، عوامل محیطی، عوامل فرهنگی و مذهبی و به خصوص سبک‌های دلبستگی اشاره کرد (احمدی، ۱۳۸۶). تحقیقات متعددی در زمینه سبک‌های دلبستگی انجام شده است که از جمله آنها می‌توان به تحقیقات میرنوش (۱۳۸۳)، پیرامون «بررسی مقایسه‌ای سبک‌های دلبستگی در افراد تک‌همسر و چندهمسر» اشاره نمود؛ در تحقیق حاضر مطرح شده است که سبک‌های دلبستگی از جمله متغیرهای تأثیرگذار در روابط بین زوجین بوده و می‌تواند ارتباط بین آنها را متأثر سازد. همچنین، از تحقیقات مرتبط با الگوهای ارتباطی می‌توان به تحقیق ثناگوئی، جان‌بزرگی و مهدویان، (۱۳۹۰) پیرامون «رابطه الگوهای ارتباطی زوجین با رضامندی زناشویی» اشاره نمود. یافته‌های تحقیق فوق نشان داد که بین «الگوی ارتباطی سازنده متقابل» با «رضایت زناشویی» رابطه مثبت معناداری وجود دارد. از این‌رو هدف پژوهش را مقایسه‌ی سبک‌های دلبستگی و الگوهای ارتباطی در زوجین متقاضی طلاق و عادی و فرضیه پژوهش را چنین بیان می‌کنیم تفاوت معنی‌داری بین سبک‌های دلبستگی در زوجین متقاضی طلاق و عادی وجود دارد. تفاوت معنی‌داری بین الگوی ارتباطی در زوجین متقاضی طلاق و عادی وجود دارد. سؤال اصلی تحقیق بدین ترتیب مطرح می‌شود: آیا تفاوت معنی‌داری بین سبک‌های دلبستگی و الگوهای ارتباطی زوجین متقاضی طلاق و عادی وجود دارد؟

۱ روش پژوهش

این پژوهش به بررسی الگوهای ارتباطی زوجین متقاضی طلاق و زوجین با زندگی عادی می‌پردازد طریقی که در این پژوهش بکار برده شده است طرح مطالعه گروه ملاکی یا تحقیق علی - مقایسه‌ای می‌باشد. جامعه آماری مورد بررسی این پژوهش مشتمل است بر کلیه زوجین متقاضی طلاق که به دادگاه‌های خانواده در شهر تهران در سال ۱۳۹۲ مراجعه و دارای پرونده می‌باشند و همچنین زوجین با زندگی عادی را تشکیل می‌دهند. نمونه آماری در این پژوهش به تعداد ۴۰۰ نفر انتخاب شده است نمونه زوجین متقاضی طلاق تعداد ۲۰۰ نفر که به صورت نمونه‌گیری منظم از بین مراجعین دارای پرونده در دادگاه‌های خانواده مناطق ۱، ۴، ۵، ۱۷ و ۱۲ شهر تهران انتخاب شده‌اند. برای انتخاب این افراد پس از هماهنگی‌های لازم و باتوجه به فهرست کامل افراد جامعه مورد مطالعه که در دسترس بودند به همراه مشخصات آنان دریافتی و به شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب گردیدند. در این روش ابتدا جامعه را بر حسب صفت‌ها یا ویژگی‌های غیرمشترک به مجموعه‌های همگون تر طبقه‌بندی نموده و سپس از هر طبقه به صورت تصادفی نمونه‌ها را انتخاب می‌کنیم در این تحقیق افراد را بر حسب تحصیلات دسته‌بندی نموده و سپس تعداد ۲۰۰ نفر از مناطق ۱، ۴، ۵، ۱۷ و ۱۲ شهر تهران در رده‌های مختلف تحصیلی به صورت تصادفی انتخاب می‌کنیم.

ابزار

الف) مقیاس دلبستگی بزرگسالان هازن و شیور (۱۹۸۷)

این مقیاس که با استفاده از مواد آزمون دلبستگی هازن و شیور (۱۹۸۷) و در مورد دانشجویان دانشگاه تهران هنجاریابی شده است، یک پرسشنامه دو قسمتی می‌باشد. در قسمت اول سه سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا بر حسب ۲۱ سوال در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت (هیچ؛ کم؛ متوسط؛ زیاد؛ خیلی زیاد) از هم متمایز می‌شوند. جهت تعیین پایایی پرسشنامه، پرسشنامه بین ۲۴۰ نفر از افراد جامعه پژوهش توزیع گردید، سپس پایایی پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردید که نتایج آن در جدول؟؟؟ آورده شده است. با توجه به مقادیر جدول ضریب آلفای کرونباخ برای کل پاسخ دهندگان در سبک دلبستگی ایمن برابر (۰/۷۴)، اجتنابی برابر (۰/۷۲) و دوسوگرا برابر (۰/۷۲) می‌باشد و برای دانشجویان دختر در سبک دلبستگی ایمن برابر (۰/۷۴)، اجتنابی برابر (۰/۷۱) و دوسوگرا برابر (۰/۶۹) بوده و برای دانشجویان پسر در سبک دلبستگی ایمن برابر (۰/۷۳)، اجتنابی برابر (۰/۷۱) و دوسوگرا برابر (۰/۷۲) است که نشان دهنده همسانی درونی بالا بین سوالات پرسشنامه می‌باشد (بشارت، ۱۳۷۹).

در بخش دوم، آزمودنی‌ها با انتخاب یک گزینه از سه گزینه‌ای که سه نوع دلبستگی را توصیف می‌کنند، سبک دلبستگی خود را مشخص می‌کند. ضریب همبستگی بین نمره‌های آزمودنی‌ها در دو قسمت پرسشنامه برای آزمودنی‌های دختر و پسر به ترتیب برابر ۰/۸۵ و ۰/۸۷ گزارش شد هاست.

۱۳۹۴ دی ۲۴

کنفرانس سالانه

رویکردهای نوین پژوهشی
در علوم انسانیAnnual Conference on
new approaches to research
in the Humanities

25 December 2015

ضریب پایایی بازآزمایی مقیاس دل‌بستگی بزرگسال برای یک نمونه ۳۰ نفری در دو نوبت با فاصله ۲ هفته برای کل آزمودنی‌ها ۰/۹۲؛ آزمودنی‌های پسر ۰/۹۳ و آزمودنی‌های دختر ۰/۹۰ بوده است. اعتبار محتوایی مقیاس بزرگسال با سنجش ضرایب همبستگی بین نمره‌های چهار نفر از تخصصان روان‌شناسی مورد بررسی قرار گرفت. براساس نتایج به دست آمده، ضرایب همبستگی از ۰/۷۳ تا ۰/۷۶ برای سبک دل‌بستگی ایمن، از ۰/۶۰ تا ۰/۷۶ برای سبک دل‌بستگی دوسوگرا محاسبه شد. اعتبار همزمان مقیاس دل‌بستگی بزرگسال با مقایسه نتایج آزمون عزت نفس کوپر اسمیت (۱۹۶۷) بررسی شد. ضرایب همبستگی بین نمره کلی آزمودنی‌ها در آزمون عزت نفس با سبک دل‌بستگی نشان‌دهنده همبستگی مثبت میان سبک دل‌بستگی ایمن با عزت نفس عمومی (۲=۰/۳۹)، عزت نفس تحصیلی (۲=۰/۳۹)، عزت نفس خانوادگی (۲=۰/۳۹) و عزت نفس اجتماعی (۲=۰/۴۱) بود. (ب) پرسشنامه الگوهای ارتباطی پرسشنامه الگوهای ارتباطی (CPQ) که توسط کریستنسن و سالووی (۱۹۸۴) تهیه شده است. این پرسشنامه یک ابزار خودسنجی نسبتاً جدید است که به منظور برآورد ارتباط زناشویی زوجین طراحی شده است. CPQ از ۳۵ سؤال تشکیل شده است و رفتارهای زوجین را در طی سه مرحله تعارض زناشویی برآورد می‌کند. CPQ از سه خرده مقیاس تشکیل شده است: ارتباط توقع / کناره‌گیری، ارتباط سازنده متقابل و ارتباط اجتناب متقابل. این سه خرده مقیاس توسط کریستنسن و شنک (۱۹۹۱) تهیه شده‌اند. ارتباط توقع / کناره‌گیری خود از دو بخش تشکیل شده است: مرد توقع / زن کناره‌گیری و زن توقع / مرد کناره‌گیری. سؤالاتی که خرده مقیاس‌های مذکور را شکل می‌دهند برای هر خرده مقیاس به ترتیب زیر می‌باشند: ارتباط سازنده متقابل = الف ۲+ ب ۲+ ج ۴+ د ۱+ ج ۳ تحقیقات قبلی که از CPQ استفاده نموده‌اند روایی و پایایی قابل قبولی را برای خرده مقیاس‌های مختلف آن فراهم نموده‌اند. کریستنسن و شنک (۱۹۹۱) روایی سه خرده مقیاس این پرسشنامه را برآورد نمودند. در ایران عبادت پور (۱۳۷۹) به منظور برآورد روایی این پرسشنامه، همبستگی بین مقیاس‌های این پرسشنامه و رضایت زناشویی Enrich را بدست آورد. ضرایب همبستگی بدست آمده برای سه خرده مقیاس ارتباط سازنده متقابل (پنج سؤالی)، ارتباط اجتناب متقابل و ارتباط توقع کناره‌گیری به ترتیب عبارت بودند از ۰/۵۸، ۰/۵۸- و ۰/۳۵ که همگی در سطح آلفای ۰/۰۱ معنی دار بودند. هیوی و همکاران (۱۹۹۶) روایی ملاکی و روایی سازه را برای خرده مقیاس‌های ارتباط سازنده متقابل هفت سؤالی که در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت را محاسبه نمودند. ضریب همبستگی بدست آمده برابر بود یا ۰/۷۲ که در سطح آلفای ۰/۰۰۱ معنی دار بود. به منظور برآورد روایی سازه این خرده مقیاس، آنها همبستگی نمرات آن را با نمرات زوجین از پرسشنامه خودسنجی رضایت زناشویی DAS^۱، محاسبه نمودند، ضرایب همبستگی بدست آمده برای مردان و زنان به ترتیب عبارت از ۰/۵۴ و ۰/۶۱ بودند که در سطح آلفای ۰/۰۰۱ معنی دار هستند کریستنسن و هیوی (۱۹۹۰) و هیوی و همکاران (۱۹۹۳) پایایی این پرسشنامه را برآورد نمودند. آلفای کرانباخ باری خرده مقیاس‌های CPQ از ۰/۵۰ تا ۰/۷۸ گزارش شده است (بودنمن و همکاران، ۱۹۹۸). هیوی و همکاران (۱۹۹۶) میزان ثبات درونی را برای خرده مقیاس به ترتیب عبارت از ۰/۸۴ و ۰/۸۱ بود.

۳-۵ مراحل اجرا

با مراجعه به دادگاه خانواده مناطق پنجگانه (۱-۴-۵-۱۲-۱۷)، جهت موافقت مسولان برای اجرای آزمون‌گیری اقدامات لازم به عمل آمد. سپس طبق انتخاب تصادفی که قبلاً^۲ به عمل آمده بود به دادگاه‌ها مراجعه شد، با موافقت ریاست محترم آزمودنی‌ها نسبت به اجرای آزمون و چگونگی پاسخ دهی توجیه شدند و به آن‌ها اطمینان داده شد بعد از اتمام تحقیق نتایج فردی آزمون‌ها در اختیار آن‌ها قرار گیرد. سپس دو پرسشنامه سبک دل‌بستگی و الگوهای ارتباطی با توضیح پژوهشگر در مورد نحوه پاسخ‌گویی در اختیار آزمودنی‌ها قرار گرفت، و آزمون بر گزار گردید.

۳-۴- تحلیل داده‌های آماری

فرضیه‌ی اول: تفاوت معنی‌داری بین سبک‌های دل‌بستگی در زوجین متقاضی طلاق و عادی وجود دارد.

جدول ۴-۴: بررسی همسانی کوواریانس‌ها

^۲ -Dyadic Adjustment Scale (DAS)

آزمون باکس	۱۷/۶۹۳
F	۱/۷۵۰
درجه آزادی اول	۱۰
درجه آزادی دوم	۷/۴۵۹E۵
سطح معنی داری	۰/۰۶۴

با توجه به مقدار F به دست آمده (۱/۷۵۰) و احتمال معناداری آن، می توان نتیجه گرفت داده ها از مفروضه ی همگی ماتریکس- کواریانس تختی نکرده و فرض همسانی کوواریانس تأیید می شود.

جدول ۴-۵: بررسی همسانی واریانس ها (لوین)

سطح معناداری	درجه آزادی دوم	درجه آزادی اول	F	
۰/۶۸۲	۳۹۵	۱	۰/۱۶۸	ایمن
۰/۴۲۵	۳۹۵	۱	۰/۶۳۷	دلمشغول
۰/۷۵۹	۳۹۵	۱	۰/۰۹۵	ترسان
۰/۳۸۷	۳۹۵	۱	۰/۷۵۱	نفی کننده

این آزمون در سطح معنا داری ۹۵٪ انجام گرفته و با توجه به F حاصل از جدول لوین برای سبک ایمن (۰/۱۶۸) و سطح معناداری (۰/۶۸۲)، دلمشغول (۰/۶۳۷) و سطح معناداری (۰/۴۲۵)، ترسان (۰/۰۹۵) و سطح معناداری (۰/۷۵۹) و نفی کننده (۰/۷۵۱) و سطح معنی داری (۰/۳۸۷)، همسانی واریانس ها تأیید می شود.

جدول شماره ۴-۸: خلاصه محاسبات آزمون مانوا جهت بررسی تفاوت معناداری بین سبک های دل بستگی در زوجین متقاضی طلاق و عادی

ضریب اتا	سطح معنی داری	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	گروهها
۰/۱۴۰	۰/۰۰۱	۶۴/۰۳۷	۱۰۳۱/۰۷۹	۱	۱۰۳۱/۰۷۹	ایمن
۰/۱۹۵	۰/۰۰۱	۹۵/۷۹۹	۷۷۰/۸۵۹	۱	۷۷۰/۸۵۹	دلمشغول
۰/۱۵۶	۰/۰۰۱	۷۳/۰۵۵	۶۷۲/۷۰۶	۱	۶۷۲/۷۰۶	ترسان
۰/۱۲۱	۰/۰۰۱	۴۵/۵۹۳	۴۳۷/۰۹۵	۱	۴۳۷/۰۹۵	نفی کننده

در خصوص سبک ایمن، با توجه به مقدار f بدست آمده (۶۴/۰۳۷)، سطح معناداری (۰/۰۰۱) و ضریب اتا (۰/۱۴۰) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین سبک ایمن در زوجین متقاضی طلاق و عادی تفاوت معناداری وجود دارد.

در خصوص سبک دلمشغول، با توجه به مقدار f بدست آمده (۹۵/۷۹۹)، سطح معناداری (۰/۰۰۱)، و ضریب اتا (۰/۱۹۵) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین سبک دلمشغول در زوجین متقاضی طلاق و عادی تفاوت معناداری وجود دارد.

در خصوص سبک ترسان، با توجه به مقدار f بدست آمده (۷۳/۰۵۵)، و سطح معناداری (۰/۰۰۱)، و ضریب اتا (۰/۱۵۶) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین سبک ترسان در زوجین متقاضی طلاق و عادی تفاوت معنی داری وجود دارد.

در خصوص سبک نفی کننده، با توجه به مقدار f بدست آمده (۴۵/۵۹۳)، سطح معناداری (۰/۰۰۱)، و ضریب اتا (۰/۱۵۶) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین سبک نفی کننده در زوجین متقاضی طلاق و عادی تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۴-۹: میانگین سبک های دل بستگی در زوجین متقاضی طلاق و عادی

میانگین	گروهها	مولفه ها
۲۶/۴۰۹	عادی	ایمن
۲۳/۱۸۶	در حال طلاق	
۱۱/۴۰۴	عادی	دلمشغول
۱۴/۱۹۱	در حال طلاق	
۱۰/۹۱۴	عادی	ترسان
۱۳/۵۱۸	در حال طلاق	
۸/۳۸۴	عادی	نفی کننده
۱۰/۴۸۲	در حال طلاق	

نتایج حاصل از جدول بالا نشان داد که میانگین سبک دلبستگی ایمن در زوجین عادی (۲۶/۴۰۹)، و در زوجین متقاضی طلاق (۲۳/۱۸۶) است که نشانگر بالا بودن میانگین سبک ایمن در زوجین عادی است. همچنین مقادیر میانگین نشان می دهد میانگین سبک های دلمشغول، ترسان و نفی کننده در زوجین متقاضی طلاق بالاتر از زوجین عادی است.

فرضیه دوم: - تفاوت معنی داری بین الگوهای ارتباطی در زوجین متقاضی طلاق و عادی وجود دارد.

جدول ۴-۱۰: بررسی همسانی کوواریانس ها

آزمون باکس	۲۳/۴۲۳
F	۱/۵۴۱
درجه آزادی اول	۱۵
درجه آزادی دوم	۶/۳۷۸۵۵
سطح معنی داری	۰/۰۸۲

با توجه به مقدار F به دست آمده (۱/۵۴۱) و احتمال معناداری آن، می توان نتیجه گرفت داده ها از مفروضه ی همگی ماتریکس- کواریانس تختگی نکرده و فرض همسانی کوواریانس تأیید می شود.

جدول ۴-۱۱: بررسی همسانی واریانس ها (لوین)

سطح معناداری	درجه آزادی دوم	درجه آزادی اول	F	
۰/۶۰۶	۳۹۸	۱	۰/۲۶۶	سازنده متقابل
۰/۷۵۴	۳۹۸	۱	۰/۰۹۸	توقع-کناره گیری
۰/۹۰۶	۳۹۸	۱	۰/۰۱۴	کناره گیری مرد-زن
۰/۷۶۱	۳۹۸	۱	۰/۰۹۲	کناره گیری زن-مرد
۰/۶۸۰	۳۹۸	۱	۰/۱۷۱	اجتنابی متقابل

این آزمون در سطح معنا داری ۹۵٪ انجام گرفته و با توجه به F حاصل از جدول لوین برای مولفه سازنده متقابل (۰/۲۶۶) و سطح معناداری (۰/۶۰۶)، توقع-کناره گیری (۰/۰۹۸) و سطح معناداری (۰/۷۵۴)، کناره گیری مرد-زن (۰/۰۱۴) و سطح معناداری (۰/۹۰۶) و کناره گیری زن-مرد (۰/۰۹۲) و سطح معنا داری (۰/۷۶۱)، اجتنابی متقابل (۰/۱۷۱) و سطح معنی داری (۰/۶۸۰) همسانی واریانس ها تأیید می شود.

جدول شماره ۴-۱۲: خلاصه محاسبات آزمون مانوا جهت بررسی تفاوت معناداری بین الگوهای ارتباطی در زوجین متقاضی طلاق و عادی

گروهها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری	ضریب اتا
سازنده متقابل	۸۵۵/۵۶۲	۱	۸۵۵/۵۶۲	۷۲/۱۳۹	۰/۰۰۱	۰/۱۵۳

۰/۱۵۵	۰/۰۱	۷۳/۲۲۹	۷۵۰/۷۶۰	۱	۷۵۰/۷۶۰	توقع - کناره گیری
۰/۰۵۹	۰/۰۰۱	۲۵/۰۹۰	۴۳۶/۸۱۰	۱	۴۳۶/۸۱۰	کناره گیری مرد- زن
۰/۱۵۵	۰/۰۰۱	۷۲/۸۸۱	۴۲۶/۴۲۲	۱	۴۲۶/۴۲۲	کناره گیری زن - مرد
۰/۲۰۹	۰/۰۰۱	۱۰۵/۰۷۱	۸۲۳/۶۹۰	۱	۸۲۳/۶۹۰	اجتنابی متقابل

در خصوص مولفه سازنده متقابل ، با توجه به مقدار f بدست آمده (۸۵۵/۵۶۲) ، سطح معناداری (۰/۰۰۱) و ضریب اتا (۰/۱۵۳) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین مولفه سازنده متقابل در زوجین متقاضی طلاق و عادی تفاوت معناداری وجود دارد. در خصوص مولفه توقع - کناره گیری، با توجه به مقدار f بدست آمده (۷۵۰/۷۶۰)، سطح معناداری (۰/۰۰۱)، و ضریب اتا (۰/۱۵۵) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین توقع - کناره گیری تفاوت معناداری وجود دارد. در خصوص مولفه کناره گیری مرد- زن ، با توجه به مقدار f بدست آمده (۴۳۶/۸۱۰) ، و سطح معناداری (۰/۰۰۱) ، و ضریب اتا (۰/۰۵۹) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین مولفه کناره گیری مرد- زن در زوجین متقاضی طلاق و عادی تفاوت معنی داری وجود دارد.

در خصوص مولفه کناره گیری زن- مرد ، با توجه به مقدار f بدست آمده (۴۲۶/۴۲۲) ، و سطح معناداری (۰/۰۰۱) ، و ضریب اتا (۰/۱۵۵) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین مولفه کناره گیری زن- مرد در زوجین متقاضی طلاق و عادی تفاوت معنی داری وجود دارد. در خصوص مولفه اجتنابی متقابل ، با توجه به مقدار f بدست آمده (۸۲۳/۶۹۰) ، سطح معناداری (۰/۰۰۱) ، و ضریب اتا (۰/۲۰۹) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین مولفه اجتنابی متقابل در زوجین متقاضی طلاق و عادی تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۴-۱۳ : میانگین الگوهای ارتباطی در زوجین متقاضی طلاق و عادی

میانگین	گروهها	مولفه ها
۱۶/۲۹۵	عادی	سازنده متقابل
۱۳/۳۷۰	در حال طلاق	
۱۲/۰۲۰	عادی	توقع - کناره گیری
۱۴/۷۶۰	در حال طلاق	
۱۱/۴۸۰	عادی	کناره گیری مرد- زن
۱۳/۵۷۰	در حال طلاق	
۱۱/۵۱۵	عادی	کناره گیری زن - مرد
۱۳/۵۸۰	در حال طلاق	
۱۱/۴۴۰	عادی	اجتنابی متقابل
۱۴/۳۱۰	در حال طلاق	

نتایج حاصل از جدول بالا نشان داد که میانگین مولفه سازنده متقابل در زوجین عادی (۱۶/۲۹۵)، و در زوجین متقاضی طلاق (۱۳/۳۷۰) است که نشانگر بالا بودن میانگین مولفه سازنده متقابل در زوجین عادی است. همچنین مقادیر میانگین نشان می دهد میانگین مولفه های توقع - کناره گیری، کناره گیری مرد- زن، کناره گیری زن- مرد و اجتنابی متقابل در زوجین متقاضی طلاق بالاتر از زوجین عادی است.

بحث و نتیجه گیری

براساس نتایج آزمون مانوا در خصوص سبک ایمن ، با توجه به مقدار f بدست آمده (۶۴/۰۳۷) ، سطح معناداری (۰/۰۰۱) و ضریب اتا (۰/۱۴۰) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین سبک ایمن در زوجین متقاضی طلاق و عادی تفاوت معناداری وجود دارد. که نشانگر بالا بودن میانگین سبک ایمن در زوجین عادی است. همچنین مقادیر میانگین نشان می دهد میانگین سبک های دلمشغول، ترسان ونفی کننده در زوجین متقاضی طلاق بالاتر از زوجین عادی است. نتیجه حاصل از این فرضیه با نتایج پژوهش های انجام شده در این زمینه همخوانی دارد که از آن میان می توان به پژوهش شارف و بارتو لومبو (۱۹۹۴) ، بکویت کوهن و هامیلتون، ۱۹۹۹، وینگیلد، اسروف و اگلاند، ۲۰۰۰ (نقل از استنبرگ، ۲۰۰۲) ، هازن و شیور در ۱۹۸۷ و اینزورث در

۱۹۹۱، فرالی و شیور (۱۹۹۸)، کولین و فینی (۲۰۰۰)، کرک پاتریک و شیور (۱۹۹۲)، فینی و نولر (۱۹۹۳)، برن و شیور (۱۹۹۵)، سیمپسون (۱۹۹۰) هم خوانی دارد. همچنین در تحقیقی که توسط هزن و شیور (۱۹۹۰) پیرامون سبک‌های دلبستگی و عشق صورت گرفته است مشخص گردید که سبک‌های دلبستگی با میزان عشق مرتبط است. و سبک‌های دلبستگی نه تنها در عشق بلکه در دیگر جنبه‌های بهداشت روانی موثر می‌باشد. آنان به این نکته اشاره نمودند که بهداشت روانی می‌تواند توانایی برای عشق ورزیدن و کارکردن را بوجود آورد و افرادی که از سبک دلبستگی ایمن برخوردارند به راحتی توان برقراری روابط عاشقانه و فعالیت شغلی مناسب را دارند. براساس نتایج حاصل از آزمون مانوا، در خصوص مولفه سازنده متقابل، با توجه به مقدار f بدست آمده (۸۵۵/۵۶۲)، سطح معناداری (۰/۰۰۱) و ضریب اتا (۰/۱۵۳) نتایج تحلیل واریانس نشان داد که بین میانگین مولفه سازنده متقابل در زوجین متقاضی طلاق و عادی تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین نتایج حاصل از جدول میانگین‌ها نشان داد که میانگین مولفه سازنده متقابل در زوجین عادی (۱۶/۲۹۵)، و در زوجین متقاضی طلاق (۱۳/۳۷۰) است که نشانگر بالا بودن میانگین مولفه سازنده متقابل در زوجین عادی است. همچنین مقادیر میانگین نشان می‌دهد میانگین مولفه های توقع -کناره گیری، کناره گیری مرد- زن، کناره گیری زن- مرد و اجتنابی متقابل در زوجین متقاضی طلاق بالاتر از زوجین عادی است. در تبیین نتایج حاصل از پژوهش حاضر می‌توان گفت یکی از طولانی‌ترین و عمیق‌ترین موضوعات در پیوند زناشویی برخوردار از الگوهای ارتباطی مناسب است. زوجینی که از الگوی ارتباط سازنده متقابل برخوردارند در مورد مشکل ارتباطی خود بحث و گفتگو کنند، احساساتشان را نسبت به هم ابراز نمایند و برای مشکل ارتباطی پیشنهاد راه حل و مذاکره بدهند و هر دو احساس می‌کنند که همدیگر را درک می‌کنند از آنجایی که نمونه مورد مطالعه از زوجین متقاضی طلاق که به دادگاه‌های خانواده در شهر تهران در سال ۱۳۹۲ مراجعه و دارای پرونده می‌باشند و همچنین زوجین با زندگی عادی انتخاب شده‌اند. این امر تعمیم پذیری نتایج را محدود می‌کند. متغیرهای سن، وضعیت اقتصادی و تحصیلات در این تحقیق کنترل نشده است. خودگزارشی بودن ابزار از جمله پیشنهاداتی که می‌توان داد انجام تحقیقات با در بر گرفتن گروه‌های وسیع‌تر و در مناطق مختلف پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده متغیرهای سن، وضعیت اقتصادی و تحصیلات کنترل شود.

منابع فارسی:

- بشارت، م. ع (۱۳۸۴). *اعتباریابی مقیاس هوش هیجانی (EIS)*. علوم روانشناختی (۱۳۸۴).
- بشارت، محمدعلی (۱۳۸۴). *بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی و هوش هیجانی*. مجته اندیشه‌های نوین. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی. دانشگاه الزهراء.
- بشارت، م. (۱۳۸۰). *بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی با مشکلات زناشویی در زوجین ناباور*. فصلنامه‌ی تازه‌های روان‌درمانی، ۱۹، ۲۰، ۶۶-۵۵.
- بشارت، م. شریفی، م. و ایروانی، م. (۱۳۸۰). *بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی و مکانیسم‌های دفاعی*. مجله روانشناسی، ۱۹(۳)، ۲۸۹-۲۷۷.
- بشارت، م. گلی نژاد، م. و احمدی، ع. (۱۳۸۱). *بررسی رابطه سبک‌های دلبستگی و مشکلات بین شخصی دانشجویان دانشگاه تهران*. پایان نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه تهران.
- پاکدامن، شهلا (۱۳۸۰). *بررسی ارتباط بین دلبستگی و جامعه‌طلبی در نوجوانی*. رساله دکتری. دانشگاه تهران.
- ثنایی ذاکرب، و باقریان نژاد، ز. (۱۳۸۲). *بررسی ابعاد نارضایتی زناشویی زنان و مردان متقاضی طلاق*. فصلنامه دانش و پژوهش در روانشناسی، ۱۵، ۶۱-۷۸.
- صدقی طارمی، علیرضا. (۱۳۸۳). *رابطه بین سبک‌های دلبستگی و انواع عشق در دانشجویان متأهل شهید*
- عبادت پور، ب. (۱۳۷۹). *هنجار یابی پرسه*
- تربیت معلم تهران.
- نوابی نژاد، ش. (۱۳۷۷). *ویژگی‌ها و شرایه*
- وقری، ع. (۱۳۷۹). *بررسی رابطه بین خود*
- ۱۳۷۸-۷۹. *پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تر*
- هرگنهان، بی. آر، والسون، ام. اچ (۱۳۸۲).
- اصلی (۲۰۰۱).
- هومن، حیدرعلی (۱۳۸۶). *شناخت روش علمی در علوم رفتاری*. انتشارات سمت.

منابع لاتین:

- Bar-on, R.(۱۹۹۷).The emotional Quotient Inventory(EQ-I),A Measure of emotional Intelligence.Torento,Canada: Multi-Health system.
- Bar-on,R,(۲۰۰۶).TheBar-on model of Emotional-social Intelligence (ESI) Retrieved from the world wide <http://www.eiconsortium.org> Web
- Goleman , D. (۱۹۹۵). Emotional intelligence : New York: Bantam Book.
- Gottman , J.M. (۱۹۷۹). Marital interaction: Experimental investigations: New York : Academic Press.
- , p.(۱۹۹۹). Emotional intelligence meets tradition standard for an intelligence , Intelligence , ۲۷, ۲۶۷-۲۸۹.
- Mayer , J.D; Geher , G. (۱۹۹۶) . Emotional of emotion intelligence , ۲۲, ۸۹-۱۱۳.
- Palmer , B; Donuldson , C, & Stough C. (۲۰۰۲). Emotional intelligence and life satisfaction personality and individual Differences , ۳۳, ۱۰۹۱-۱۱۰۰.
- Salovey , p; Mayer , J.D. & Caruso , D. (۲۰۰۲), The positive psychology of emotional intelligence. In C.R. Snyder & S.J. Lopez (ed) . Handbook of positive psychology (pp.۱۵۹-۱۷۱). Oxford: Oxford University Press.
- Salovey , p; Mayer , J.D; Golman , S.L; Turvey , C. & Palfai , T.P. (۱۹۹۵) . Emotional attention , vlarity and repair : Exploring intelligence using the Trait meta- Mood Scale , in J.W. pennebaker (ed) . Emotion disclosure and health (pp.۱۲۵-۱۵۴). Washington , D.C: American psychological Association .
- santrock ,j.(۲۰۰۴).life-span development.New York:Me Graw hicc.
- Shaffer,D.R.(۲۰۰۰).social & personality development .C.A:wadsworth.
- spangler ,G.&Grossman ,K.F.(۱۹۹۳).Biobehavioral organization in securely and insecurely attached infants,child development,۶۴:۱۴۳۲-۱۴۸۰.
- Steinberg, L. (۲۰۰۲). Adolescence. New York: McGraw Hill.
- Trenholm , S. & Yensen , A. (۱۹۹۶). Interpersonal communication . New York : Wads Worth Publishing Company.
- Trenholm, S. & Yensen, A. (۱۹۹۶) Interpersonal communication, New York: Wads Worth Publishing Co